

es recolzen que no pas la divisió de tasques entre establiments i l'accés als béns.

Amb una població que té desplaçaments quotidians cada vegada més amplis, l'estructuració dels espais administratius planteja un altre problema: la repartició de les imposicions col·lectives. És temptador, per a alguns, el fet de participar en la vida d'una entitat i eludir els costos que n'implica el funcionament. Com més petites són les circumscripcions administratives en relació amb els espais de desplaçament dels treballadors o amb els moviments motivats per la compra, per l'oci o per les diverses formes de la sociabilitat moderna, més risc d'explotació tenen. Es pot exercir en diversos sentits: una població assistida molt àmplia pot influir en la majoria que té el poder i exigir-los uns nivells de taxes que desanimin i facin fugir empreses i contribuents acomodats. A l'inrevés, gent acomodada pot instal·lar-se en unes comunitats privilegiades, protegir-se contra els indesitjables amb mesures de *zoning*, beneficiar-se de serveis absents en altres llocs i negar-se a pagar per la col·lectivitat. Les circumscripcions administratives de base eren, i són encara en alguns països, hereves dels municipis rurals d'abans: un radi d'alguns quilòmetres, alguns centenars, mil o dos mil habitants com a màxim! Això ja no té res a veure amb l'escala local actual.

Els contrastos creixents de densitat i l'ampliació necessària per a unes finalitats de justícia social de les circumscripcions elementals planteja, malgrat tot, un problema d'ordre territorial: què s'ha de fer amb les àrees on la població ha esdevingut molt dispersa? Quina utilitat es pot donar als espais que ja no són necessaris per a l'activitat agrícola i ramadera? Fins i tot quan les circumscripcions són més àmplies, en aquests medis només agrupen efectius irrisoris. ¿Se'ls pot confiar la responsabilitat d'espais desmesurats i que són en realitat tan indispensables a les zones veïnes de forta densitat com a les poblacions locals? De quins mitjans disposaran les autoritats locals en aquestes zones gairebé buides? I ¿es pot admetre que algunes porcions del territori, sota el pretext que no estan prou poblades, s'escapin del dret comú? El problema ja existeix: és el que planteja, una mica a tot arreu, la gestió dels parcs naturals!

Conclusió

La regió de l'any 2000? El termini és massa pròxim perquè difereixi gaire del que és avui. Però les evolucions són ràpides i es poden distingir les tensions i els problemes que en resultaran: altres oposicions substitueixen les clàssiques entre centre/perifèria. Les antigues regions urbanitzades i industrialitzades perden els seus privilegis, però no és pas, com s'havia imaginat cap a la fi dels anys seixanta, per deixar lloc a un moviment general de contraurbanització i a un retorn cap a unes reparticions més regulars. Els contrastos de densitat es mantenen i es fan més aguts —fins i tot si les tasques de forta concentració estan més diluïdes a causa de l'amplitud més gran dels moviments quotidians. En una economia ampliada, europea o mundial, els conjunts dinàmics són els més directament connectats amb el conjunt de les xarxes mundials de relacions: d'aquí ve la tendència a la concentració de les activitats a les aglomeracions urbanes millor relacionades amb altres grans metròpolis. Ja no hi ha cap centre, ja no hi ha perifèria, és cert, sinó un mosaic de sectors urbans o «rurbans» (sic) de forta densitat, i de zones gairebé buides.

En aquest nou context, les trames regulars de divisió regional que revelaven les anàlisis del passat desapareixen. En un cas extrem, només les circumscripcions administratives continuen essent regulars, però el seu contingut varia de tal manera d'un punt a l'altre que ens podem preguntar si el principi de compartició i d'igual competència guarda encara un sentit. La regió de la fi del segle XX es constitueix a vegades a base de zones de forta concentració de població, a les quals és important de conferir prou iniciatives perquè s'adaptin constantment a una conjuntura econòmica canviant i a una competència feroç. Aquesta regió també està feta de taques buides a les quals no es poden atorgar els mateixos drets i les mateixes competències, ja que els mitjans locals són escassos. L'evolució de les organitzacions regionals imposa, doncs, que es repensi el conjunt de les estructures territorials dels països urbanitzats i industrialitzats.